

„Ó, mi kedves, hogyha e-este...”

Ez az esti kánon, emlékezetemben, elválaszthatatlan attól a reggeli „muzsikától”, amelyre végülis, álmok múltán, kinyitottam a szemem.

Jött az egy- vagy kétlovas parasztkocsi a kövezetlen utcán, és rakomány, a hat-nyolc tejeskanna, egymáshoz verődve, sajtóságos zenét adott, jólesett a fülemnek.

– *Itt a tejesasszony!* – hallottam édesanyám hangját. Hat óra lehetett, talán negyed hét, jóreggelt!, nyílt az ajtó, jött a soroksári néni (mert, ugye, nekem az volt), hozta a kézikannáját, vette le a tetejéből a félliteres bádogbögrét, mérte ki a liter tejet, annyira voltunk nála *kuncsakftok*; a kétszeri öntés után még belelöttyintett lábasunkba egy kis ráadást, és ment tovább, a szomszéd lakásba, a szomszéd házba.

Minden kora reggeli szertartás. Így kezdődött a nap. A tejet meg kellett kapni, föl kellett forralni, összekeverni a kávéval vagy kávépótlóval, hogy *reggeli* legyen belőle, még idejekorán, mert fél nyolc előtt indulnom kellett iskolába.

Pestszenterzsébeten laktunk, magam ott is születtem, ráadásul Erzsébet napján. Pestszenterzsébet amolyan elővárosa volt akkor Budapestnek. „*Bemegyünk Pestre*” – ha ezt hallottam magam körül, néném vagy keresztanyám mondta –, egy kirándulás vagy várható kaland érzésével telítődött a mondat. Mi, ott Erzsébeten, a főváros, az óriási város és a falvak között amolyan átszállóhely voltunk. Délre, egy lépéssel, Soroksár, az alatt Dunaharaszti, még lejjebb Taksony. Sváb lakosaikból soknak úgy telt az élete, hogy nem sokkal éjfél után fölkelt, megfejte teheneit, a habos friss tejet azokba a sajátos fődélű, lecsatolható tetejű kannákba zúdította, fölrakta a kocsira, s az asszonnal meg a nagylánnyal a bakon négykor-ötör vagy még elébb indultak is.

Mi, Erzsébet, voltunk az első állomás. Ezek a tejesasszonyok szerettek hozzánk járni, mert hamarabb eladhatták a tejet s fordulhattak vissza. Akik továbbmentek, „be Pestre”, azoknak meg kellett állaniuk a Soroksári út meg a Határ út sarkán, a *vámnál*. Mert akkor még (a harmincas évek elején) a fővárosba haladó minden kocsit, a rajta lévő eladnivaló szerint, bizony megvámoltak.

A *mi* tejesasszonyunk soha nem ment tovább.

Akkor persze még nem gondolkodtam el ezen a sajátos termelői-kereskedői formán, amellyel lábasunkba került a sűrű, zsíros tej. Mert jobb volt, mint amilyent a sarki boltokban árultak. És az a ráadás-löttyintés a liter *után*, az még növelte az egésznek különös varázsát. Mert csakugyan: varázslatosnak tetszett ez az én kisgyermek-szememben...

Aszövőgyár, ahol anyám dolgozott, nyaraltatásra vitte 1933-ban a munkásnők gyerekeit. Így kerültem Zebegénybe, a Budapesti Szünidei Gyermektelep Egyesület „*telepház*”-ába. Olyan, nálam nagyobb fiúkkal és lányokkal ismerkedtem össze, akik már egy évvel azelőtt is nyaraltak ott. Közöttük volt egy szép barna lány, Siedl Fáni - egyenest Soroksárról. Ki is derítettük hamar, hogy – jaj, de kicsi a világ! – nagynénikéje bizony a *mi* tejesasszonyunk.

Nyolc és fél éves, riadt, magányos szívem megkönnyebbült: nem vagyok egyedül.

Siedl Fáni nemcsak rám ügvelt, maga köré gyűjtött más kisebbeket is; énekelt nekünk. Aztán énekeltetett bennünket. Megtanított egy kánonra: „*Ó, mi kedves, hogyha e-este, / hogyha e-este / fölcsendül falunk hara-angja, / folyton ze-engve: / bim-bam, bim bam...*” Ezt nagyon szerettük a zebegényi hegyoldalban. Énekeltem, és hazagon-doltam: a tejeskocsi reggeli zörgésének zenéjére, a tejesasszonyra - akihez Siedl Fáni révén s a kánonnal több lett a közöm; akiről akkor még nem tudtam, csak jóval később tanultam meg, hogy tevékenysége okán „*milimári*” a beceneve; neki is, a többieknek is, tejet hozó sváb asszonyoknak; s ez a szó a tej német nevéből, a *Milch* főnévből eredeztethető...

Milyen messziségből szólalt meg bennem az a Zebegényben tanult kánon, amikor a „*Doktor Faustus*” című Thomas Mann-regényben, évtizedekkel később, fölfedezem: a kis Adrian *Leverkühnt* meg a barátját egy cselédlány, bizonyos Tehenes-Hanne tanítja a múlt század nyolcvanas éveiben, egy kánonra, amely így kezdődik: „*Ó, be jó a csendes este...*” Ennek is a harangkongás utánzása a vége: „*bim-bam*” – de hiszen ez ugyanaz a kánon! Onnét, Németországból, Adrian Leverkühn szülőföldjéről hozhatta Siedl Fáni valamelyik őse ide, Soroksárra, Fáni pedig onnét Zebegénybe.

Nem bámulatra méltó az élet?! Minden összetartozik! A reggeli tejeskocsi, valahonnan nagy-nagy messziségből; egy milimári, a legkisebb gyerekkorból – és a felnőttég regény-élménye; *ugyanaz a kánon*, amint átzeng és tovaazeng az évtizedek fölött...